

برنام‌خداوند جا، آفرینش

راهنمای کتابخانه‌ها
و مراکز اطلاع‌رسانی استان فارس

♦ کوروش کمالی سروسنانی ♦

♦ شیوارضایی ♦

سرشناسه	: کمالی سروستانی، کوروش، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: راهنمای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی استان فارس / کوروش کمالی سروستانی، شیوا رضایی
مشخصات نشر	: شیراز: دانشنامه فارس: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، مدیریت استان فارس، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۸۴۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۵۴-۳۹-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: کتابخانه‌ها - ایران - فارس - راهنماها
موضوع	: Libraries - Iran - Fars - Directories
شناسه افزوده	: رضایی، شیوا، ۱۳۵۸ -
شناسه افزوده	: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
رده بندی کنگره	: مدیریت استان فارس
رده بندی دی‌سی	: ۲۹۵۵ / ۲۱۲۷۱۳۹۷
شماره حدیث‌شناسی	: ۰۲۷/۰۰۹۵۵۶۳
	: ۵۶۰۵۹۷۶

دانشگاه شیراز

راهنمای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی استان فارس

کوروش کمالی سروستانی
شیوا رضایی

ناشر: دانشنامه فارس ■ حروفچین و صفحه آرا: سمیرا چناری ■ طراح: نیکویکه باش

چاپ نخست: ۱۳۹۷ ■ تیراژ: ۱۰۰۰ ■ قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

لیتوگرافی و چاپ: پورسهراب

شیراز، صندوق پستی: ۷۱۳۶۵-۶۹۶

تلفن: ۰۷۱-۳۶۲۷۸۰۷۸

www.farsencyclopedia.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	مقدمه
۱۷	فصل اول: کتابخانه‌های دانشگاهی
۵۳	فصل دوم: کتابخانه‌های پژوهشی - تخصصی
۶۹	فصل سوم: کتابخانه‌های عمومی
۱۲۳	فصل چهارم: کتابخانه‌های کودکان
۱۳۹	فصل پنجم: کتابخانه‌های اختصاصی (ویژه افراد یا گروه‌های خاص)
۱۵۱	فصل ششم: کتابخانه‌های مساجد و اماکن مذهبی
۲۲۱	فصل هفتم: کتابخانه‌های آموزشی (مدرسه‌ای)
۷۹۳	نمایه‌ها:
۷۹۵	نمایه نام اشخاص (سرپرست کتابخانه)
۸۰۱	نمایه نام کتابخانه‌ها
۸۱۱	نمایه سازمان‌ها، ادارات، مؤسسات و غده
۸۲۲	نمایه مکان
۸۴۰	مآخذ

مقدمه:

در جوامع برخاسته از توسعه انسانی، توجه به شرایط و وضعیت کتابخانه‌ها و توسعه و گسترش این نهادها، در اولویت برنامه‌ریزی دولت‌ها قرار دارد. شناسایی کتابخانه‌ها و نمایاندن شرایط موجود و موانع هر یک، علاوه بر تسهیل در دستیابی محققان به اطلاعات موردنیاز، برنامه‌ریزی‌ها را جهت مشارکت و همکاری بیشتر این نهادها در عرصه‌های تخصصی، فرهنگی و اجتماعی تسهیل می‌بخشد.

عدم شناخت کافی از وجود برخی کتابخانه‌ها و عدم اطلاع از شیوه‌های دسترسی و ارتباط، مدیران و برنامه‌ریزان حوزه‌های علمی و فرهنگی را با چالش‌های اساسی روبه‌رو ساخته است. در واقع برنامه‌ریزی درست و دقیق در حوزه‌های یاد شده، منوط به دسترسی به راهنمایی جامع از مشخصات و شرایط کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی است.

راهنماها^۱ در برگیرنده نشانی افراد و سازمان‌ها و حاوی اطلاعات مختصری درباره سال تأسیس، اهداف، فعالیت‌ها، آیین‌نامه‌ها و تعداد اعضای سازمان‌ها هستند (صمیمی، ۱۳۸۱، ص ۸۶۳). همچنین در دانشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی آمده است: «راهنماها، صورتی از اشخاص، سازمان‌ها و جز آن، که بر طبق اصول و قواعدی معمولاً به ترتیب الفبایی یا رده‌ای تنظیم شده باشند و اطلاعاتی درباره اشخاص، سازمان‌ها و غیره بدهند» (سلطانی، ۱۳۷۹، ص ۱۶۰). طبق تقسیم‌بندی صورت گرفته

در این منبع، راهنمای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع رسانی در زمره راهنماهای سازمانی هستند.

به منظور توسعه کیفی و کمی کتابخانه‌ها و جبران نواقص در حوزه منابع اطلاعاتی و تأمین نیازهای علمی، پژوهشی، آموزشی و تجهیزاتی، در اختیار داشتن راهنمایی جامع از مشخصات کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع رسانی امری ضروری است. این مهم، تعامل بیشتر این نهادها جهت حضور و فعالیت در مناسبت‌های علمی و فرهنگی را نیز در پی خواهد داشت. در واقع چنین منبعی، به منزله نقشه راه، مدیران را در راستای شناخت و ارزیابی شرایط و انجام برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ای رهنمون است. افزون بر این، در زمان نیاز محققان و پژوهشگران به منابع و خدمات اطلاعاتی، بهره‌گیری از راهنمای کتابخانه‌ها می‌تواند در انتخاب کتابخانه مرتبط با نیاز اطلاعاتی، یاری رسان فرماید. این ضرورت در استان پهناور فارس و کلانشهر شیراز که همواره از آن به عنوان پایتخت فرهنگی کشور یاد می‌شود بیشتر نمایان می‌شود؛ این در حالی است که در منابعی که به معرفی کتابخانه‌ها در سطح ملی پرداخته‌اند، سهم کتابخانه‌های فارس محدود و ناچیز است.

از طرفی، هر راهنما چنانچه بخوبی تدفین و کاربردی باشد بایستی پس از مدتی مورد ویرایش و تجدیدنظر قرار گیرد، اطلاعات قدیمی روزآمد شود و اطلاعات جدید افزوده گردد. این مسأله در مورد راهنمای کتابخانه‌ها نیز صادق است؛ تأسیس کتابخانه‌های جدید، انحلال کتابخانه‌های قبلی، تغییر در مجموعه و منابع، تغییر شماره تماس و غیره از جمله تغییرات بدیهی است که در طی زمان معمول برخی کتابخانه‌ها می‌شود.

حدود پانزده سال از آخرین ویرایش کتاب «راهنمای مراکز اسناد و کتابخانه‌های تخصصی، اختصاصی و دانشگاهی ایران به انضمام راهنمای کتابخانه‌های زندان»، از انتشارات کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران می‌گذرد. دیگر راهنماهای کتابخانه‌ها نیز به دلیل قدیمی بودن و عدم جامعیت موارد استانی، نیازمند ویرایش و به‌روزرسانی است. کتاب ارزشمند «تاریخچه کتابخانه‌ها، مطبوعات و چاپخانه‌های فارس» نگارش استاد علی‌نقی بهروزی، در عین ارائه اطلاعات گرانبها از کتابخانه‌های قدیم فارس، دارای قدمتی چهل‌ساله است.

مکتب شیراز (مجمع کتابخانه‌های بزرگ شیراز):

به دلیل اهمیت فراوان همکاری و مشارکت کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی استان فارس، مرکز اسناد و کتابخانه ملی فارس اقدام به تشکیل مجمعی به نام مجمع کتابخانه‌های بزرگ شیراز با نام اختصاری «مکتب شیراز» نموده است. اعضای اصلی این مجمع شامل رؤسای بزرگترین کتابخانه‌ها و متولیان امر کتابخوانی در استان فارس از جمله رئیس مرکز اسناد و کتابخانه ملی فارس، مدیر کل کتابخانه‌های عمومی استان فارس، شهردار شیراز، مدیر کل آموزش و پرورش استان فارس، مدیر کل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان فارس، رئیس مرکز اسناد و کتابخانه مرکزی دانشگاه شیراز، رئیس کتابخانه دانشکده پزشکی شیراز و رئیس مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی و فرهنگ فارس است.

تعامل هر چه بیشتر کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی استانی و اعتدالی فرهنگ علمی و عمومی از طریق گسترش دهنگ کتابخوانی در جامعه و نیز پویا سازی جامعه تخصصی کتابداری و اطلاع‌رسانی استان از اهداف اصلی این مجمع است.

از دیگر اهداف این مجمع، تأمین نیازهای علمی و پژوهشی کاربران و محققان و تدوین منابع مرجع در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی است. در این راستا، طرح تدوین کتاب مرجع «راهنمای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی استان فارس» در دستور کار این مجمع قرار گرفت.

هدف از تألیف این راهنما، ارائه فهرستی جامع و روزآمد از کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی فعال استان فارس است. تدوین این کتاب مرجع، گامی به جهت شناسایی کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی استانی و منبعی جهت استفاده محققان و پژوهشگران است. هم‌چنین با توجه به اینکه شناسایی وضعیت موجود، پیش‌نیاز برنامه‌ریزی صحیح و دقیق است، این راهنما مبنایی را در اختیار مدیران و برنامه‌ریزان قرار می‌دهد تا بتوانند بر اساس آن به تصمیم‌گیری‌های درست و صحیح دست یابند.

به‌طور کلی این راهنما، علاوه بر تسهیل فرآیند پژوهشی، زمینه‌های مشارکت بیشتر کتابخانه‌ها در استان فارس را فراهم می‌آورد. این مشارکت‌ها می‌تواند هم از جنبه اشتراک و تبادل منابع و خدمات و هم از نظر فعالیت‌ها و برنامه‌های علمی،

تخصصی و فرهنگی باشد. اطلاعات این راهنما، سهولت در برنامه‌ریزی و صرفه‌جویی در وقت مدیران و برنامه‌ریزان را نیز موجب خواهد شد. همچنین با شناخت نهادهای و سازمان‌های متولی امر تأسیس و گسترش کتابخانه‌ها، برنامه‌ریزی‌های کلان جهت دستیابی به اهداف بلندمدت میسر می‌شود. همچنین آگاهی از مشخصات کتابخانه‌ها، به توسعه کیفی عملکرد این نهادها و ارتقاء جایگاه آنها در سطح استان منجر می‌شود. علاوه بر این، راهنمای موجود، ادای دینی است به بزرگان این سرزمین که همواره در این استان به اشاعه دانش و معرفت پرداختند و مراکز کتابخانه‌های زیادی تأسیس نمودند.

شاید بتوان ادعا کرد که در حال حاضر این راهنما، شامل کامل‌ترین و روزآمدترین فهرست از کتابخانه‌های فعال استان فارس است؛ اگرچه کتابخانه‌هایی در سطح استان فعالیت دارند که با وجود تلاش‌ها و پیگیری‌های فراوان، اطلاعات آنها دریافت نشده و یا ناقص، شناسایی نشده‌اند.

شیوه گردآوری اطلاعات:

کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی فهرست شده در این راهنما، شامل کلیه کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی فعال استان فارس است که تا پاییز سال ۱۳۹۶ شناسایی شده‌اند.

جهت گردآوری اطلاعات موردنیاز از پرسشنامه استفاده شده است. بدین منظور ابتدا به پایگاه اطلاعاتی «فهرست کتابخانه‌های ایران»^۱ (۱۳۹۶) وابسته به سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران مراجعه شد. با الگوبرداری از پرسشنامه شابکا^۲ (ISIL)^۳ که از طریق این پایگاه اطلاعاتی قابل دسترس می‌باشد - با اعمال برخی

1. www.isil.nlai.ir

۲. شابکا یا «شناسگر استاندارد بین‌المللی کتابخانه‌ها»، کد دوازده رقمی منحصر به فردی است که به هر یک از کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی تخصیص می‌یابد. شابکا، علاوه بر تسهیل ارتباط و همکاری بین کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، در مواردی چون ارتباط با ناشران و کارگزاران، امانت مدارک و تبادل اطلاعات بین کتابخانه‌ای در سطح ملی و بین‌المللی، شناسایی منحصر به فرد در شبکه جهانی، تهیه فهرستگان‌های ملی و بین‌المللی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

3. International Standard Identifier of Libraries

راهنمای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی استان فارس ۹

تغییرات - پرسشنامه‌ای تهیه گردید. پرسشنامه تنظیم‌شده دارای ۲۸ سؤال شامل ۱۹ سؤال باز و ۹ سؤال بسته است. با توجه به ضرورت روزآمد بودن اطلاعات، پرسشنامه موردنظر برای مراکزی که اطلاعات آنها در پایگاه اطلاعاتی مذکور در دسترس بود نیز ارسال شد.^۱ هم‌اکنون این راهنما حاوی نام و مشخصات ۳۰۳۲ واحد کتابخانه و مرکز اطلاع‌رسانی فعال در سطح استان فارس است. تعداد واحد کتابخانه در انواع مختلف به قرار زیر است:

- کتابخانه‌های دانشگاهی: ۹۷ واحد
- کتابخانه‌های پژوهشی - تخصصی: ۳۴ واحد
- کتابخانه‌های عمومی: ۱۸۷ واحد
- کتابخانه‌های کتابخانه‌های کرمان: ۱۹ واحد
- کتابخانه‌های اختصاصی (ویژه افراد یا گروه‌های خاص): ۲۹ واحد
- کتابخانه‌های مساجد و اماکن مذهبی: ۴۱۹ واحد
- کتابخانه‌های آموزشی (مدرسه‌ها): ۲۲۱ واحد

شیوه تنظیم مدخل‌ها:

تنظیم ساختار کلی این راهنما، بر اساس کتاب «راهنمای جهانی کتابخانه‌ها» و بر اساس نوع کتابخانه‌ها (تقسیم‌بندی موضوعی) است. در نتیجه - تقسیم‌بندی موضوعی، از پایگاه اطلاعاتی «فهرست کتابخانه‌های ایران» الگوبرداری شده است. در این پایگاه، کلیه کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی در ۸ نوع کلی شامل کتابخانه‌های دانشگاهی، کتابخانه‌های پژوهشی - تخصصی، کتابخانه‌های عمومی، کتابخانه‌های کودکان، کتابخانه‌های اختصاصی (ویژه افراد یا گروه‌های خاص)، کتابخانه‌های مساجد و اماکن مذهبی، کتابخانه‌های آموزشی (مدرسه‌ای) و کتابخانه‌های راقومی، تقسیم‌بندی شده‌اند. به دلیل عدم شناسایی کتابخانه‌های راقومی، از این نوع کتابخانه‌ها در راهنمای حاضر اطلاعاتی موجود نیست. بدین ترتیب این راهنما بر مبنای نوع کتابخانه‌ها در ۷ فصل تنظیم شده است. در هر فصل، کتابخانه‌ها و مراکز

۱. در زمان بازبایی (شهریورماه ۱۳۹۶)، اطلاعات مربوط به ۳۳۹ واحد کتابخانه در استان فارس، از طریق این پایگاه قابل دسترس بود.

اطلاع‌رسانی بر حسب سلسله مراتب سازمانی از کل به جزء و به ترتیب الفبای حرف به حرف درج شده‌اند؛ به طوری‌که هر مدخل ابتدا بر اساس الفبای نام سازمان متبوع و سپس بر اساس الفبای نام زیرمجموعه (دانشکده، مرکز، واحد و ...) آمده است. هر مدخل شامل نام مدخل و عناوینی مانند سال تأسیس، نشانی، تلفن و ... است که به صورت برجسته^۱ نوشته شده‌اند. کلیه القاب و عناوین مطابق با اطلاعات پرسشنامه تکمیل شده، در ترتیب الفبایی آورده شده‌اند. به عنوان مثال کتابخانه شهید مطهری، بر مبنای حرف «ش» و کتابخانه حضرت علی (ع) بر مبنای حرف «ح» الفبایی شده‌اند. در خصوص مدخل‌ها با نام‌های مشابه، ترتیب الفبایی عناوین بعدی، مبنای تنظیم قرار گرفته است.

اطلاعات مرجع و مدخل:

اطلاعات مربوط به هر واحد کتابخانه یا مرکز اطلاع‌رسانی، بر مبنای اطلاعات مستخرج از پرسشنامه تکمیل شده از سوی آن واحد است. در صورت ناقص بودن پاسخ‌ها، به درج حداقل اطلاعات ریاضی اکتفا شد. همچنین ضمن پرهیز از ذکر پاسخ‌های مبهم، سعی شد تا از طریق تماس تلفنی، پاسخ‌های کامل به دست آید. به منظور راهنمایی خوانندگان، ارائه راهنمای توضیحات در خصوص برخی عناوین مدخل‌ها، ضروری است:

— **موضوعات اصلی مجموعه:** به دلیل خودرئی از طولانی شدن اطلاعات مدخل‌ها، به ذکر ۵ موضوع اول اظهار شده در پرسشنامه، اکتفا شده است. همچنین به دلیل بدیهی بودن زمینه‌های موضوعی مجموعه در کتابخانه‌های «کودکان»، «عمومی»، «مساجد و اماکن مذهبی» و «آموزشگاهی (مدرسه‌ای)» در این عنوان در مدخل کتابخانه‌های مذکور خودداری شده است.

— **نشانی:** در اینجا، نام دقیق محل استقرار هر کتابخانه مورد نظر است که شامل

نام شهرستان، دهستان، روستا و ... است.

— **تلفن:** از ذکر کد استان فارس (۰۷۱) خودداری شده است.